

APSTIPRINĀTS
ar Izglītības un zinātnes ministrijas
2004. gada 27.februāra
rīkojumu Nr.116

PROFESIJAS STANDARTS

Reģistrācijas numurs PS 0238

Profesija

Skolotājs

Kvalifikācijas līmenis:

5

Nodarbinātības apraksts:

Darbība saistīta ar izglītības programmu īstenošanu atbilstoši valsts izglītības standartiem vai programmām, nodrošina pozitīvu un atbalstošu saskarsmi audzēkņu zināšanu un prasmju apguvei un attieksmju veidošanai, organizē un vada mācību un audzināšanas darbību pedagoģisko mērķu sasniegšanai, analizē un vērtē audzēkņu iegūtās zināšanas un prasmes, veido audzēkņu radošo attieksmi un patstāvību izglītības procesā, sadarbojas ar audzēkņu ģimenēm/aizbildņiem, izvēlas vai izstrādā metodiskos materiālus mācību un audzināšanas procesa īstenošanai, atbild par sava darba kvalitāti.

Pienākumi un uzdevumi

Pienākumi	Uzdevumi
Plānošanas posmā	
1. Sagatavoties pedagoģiskajam procesam	1.1 Iepazīt atbilstoša vecumposma audzēkņu attīstības un mācīšanās īpatnības 1.2 Izvirzīt pedagoģisko mērķi darbā ar noteikta vecuma un attīstības līmeņa audzēkņiem, saskaņā ar izglītības programmām; 1.3 Piedalīties izglītības iestādes izglītības programmas izstrādē un/vai pārzināt to 1.4 Izvēlēties vai izstrādāt mācību priekšmetu programmas 1.5 Plānot darbu mācību stundām/ nodarbībām un ārpusklases nodarbībām.
2. Pārzināt mācību un audzināšanas saturu	2.1 Iepazīt jaunākās atziņas mācību un audzināšanas saturā un metodikā 2.2 Apzināt labāko pedagoģisko pieredzi 2.3 Izvērtēt mācību priekšmeta vietu un uzdevumus, 2.4 saskaņā ar izglītības standartiem, programmām.
3. Organizēt drošu un atbalstošu izglītojošo vidi	3.1.Ievērot audzēkņu tiesības un pienākumus 3.2.Rūpēties par audzēkņu drošību un veselību 3.3.Veidot pozitīvu un audzēkņus atbalstošu saskarsmi 3.4.Ievērot profesionālo ētiku 3.5.Ievērot higiēnas prasības un sanitārās normas un darba drošību
Darbības posmā	
4. Nodrošināt audzēkņa personības izaugsmi	4.1.Nodrošināt intelektuālās, emocionālās un sociālās attīstības vienotību 4.2.Sekmēt audzēkņu personības tikumisko īpašību attīstību, kas nepieciešamas reālai dzīvei 4.3.Veicināt audzēkņu līdzdalību, sadarbību un atbildību pedagoģiskajā procesā 4.4.Sekmēt audzēkņu vērtībizglītību 4.5.Veidot izpratni par darba dzīvi un karjeras plānošanu 4.6.Veidot runas un uzvedības kultūru
5. Rosināt audzēkņu zinātkāri un izziņas intereses, veidot mācīšanās prasmes	5.1 Motivēt audzēkņu mācīšanos 5.2 Veicināt audzēkņu sociālo un mācību prasmju veidošanos 5.3 Dažādot mācību metodes, formas un tehnoloģijas, saskaņā ar audzēkņu spējām, mācīšanās stiliem 5.4 Izvēlēties mācību aktivitātes, kas padziļina izziņas interesi un izpratni

6. Nodrošināt audzināšanas un mācību procesu	6.1 Vadīt mācību stundu/ nodarbību/ ārpusklases nodarbību 6.2 Skaidri izklāstīt mācību saturu 6.3 Īstenot atbilstību starp mācību stundas/ nodarbības mērķiem, izmantotiem līdzekļiem un sasniegtajiem rezultātiem 6.4 Ievērot toleranci pedagoģiskā procesa diferenciācijā un individualizācijā, atbilstoši audzēkņu spējām, vajadzībām un interesēm 6.5 Aktivizēt audzēkņu pašizglītošanās darbību 6.6 Organizēt un vadīt patstāvīgo darbu ar audzēkņiem
7. Organizēt sadarbību ar vecākiem, skolotājiem, citiem speciālistiem un sabiedrību	7.1 Informēt un konsultēt vecākus/ aizbildņus mācību un audzināšanas jautājumos 7.2 Iesaistīt vecākus/ aizbildņus, speciālistus un sabiedrību pedagoģiskajā procesā
Novērtēšanas posmā	
8. Izvērtēt audzēkņu sasniegumus	8.1 Vērtēt audzēkņu mācību sasniegumus, to dinamiku 8.2 Veidot un attīstīt audzēkņu pašvērtējuma prasmes 8.3 Vērtēt audzēkņu personību izaugsmi
9. Izvērtēt savu profesionālo darbību	9.1. Analizēt izvēlēto mācību līdzekļu (metožu, formu u.c.) atbilstību audzēkņu spējām un izglītības mērķiem 9.2. Analizēt savu sadarbību ar audzēkņiem un tās rezultātus 9.3. Izvērtēt un pilnveidot savu profesionālo meistarību

Īpašie faktori, kas raksturo darba vidi:

- Saskarsme ar audzēkņiem;
- Saskarsme ar citiem skolotājiem;
- Saskarsme ar citiem pedagoģiskajiem darbiniekiem un speciālistiem;
- Saskarsme ar vecākiem/aizbildņiem un sabiedrību;
- Nepieciešama radoša darbība;
- Darba režīms pakļauts mācību un audzināšanas darba organizācijas plānojumam;
- Darbs notiek kontaktstundu laikā un arī ārpus tām (starpbrīžos, gatavojoties stundām, labojot un vērtējot audzēkņu rakstu darbus utt., apmeklējot audzēkņus mājās, vadot audzēkņus pārgājienos u.c. ārpusklases un ārpuskolas aktivitātēs).

Īpašās prasības uzdevumu veikšanai:

Nepieciešama augstākā pedagoģiskā izglītība specialitātē (Izglītības likuma 48.un 49.pants) un gatavība nepārtraukti izglītoties atbilstoši jaunākajām pedagoģijas un psiholoģijas atziņām un aktualitātēm profesijā vienotajā Eiropas izglītības telpā.

Prasmes

Kopīgās prasmes nozarē	Vispārējās prasmes/spējas	Specifiskās prasmes profesijā
<ul style="list-style-type: none"> • Prasme plānot savu un audzēkņu darbu • Prasme organizēt mācību un audzināšanas darbu saskaņā ar izvirzītajiem mērķiem un uzdevumiem • Prasme izvērtēt un veicināt audzēkņa izaugsmi un mācību sasniegumus, sava darba efektivitāti 	<ul style="list-style-type: none"> • Prasme izvirzīt mērķus un plānot to sasniegšanu; • Prasme iegūt, analizēt un atlasīt informāciju un izmantot to; • Prasme izstrādāt vai izvēlēties mācību programmas; • Prasme izvēlēties mācību un audzināšanas līdzekļus (saturu, metodes, formas u.c.); • Prasme izvēlēties vai veidot mācību metodiskos materiālus; • Prasme organizēt mācību vidi; • Prasme noteikt audzēkņu individuālās īpatnības. • Saskarsmes prasmes; • Prasme strādāt komandā; • Spēja radoši organizēt mācību un audzināšanas darbu; • Prasme izmantot dažādus mācību un audzināšanas līdzekļus, tai skaitā informācijas tehnoloģiju līdzekļus; • Prasme noteikt un risināt problēmsituācijas; • Prasme sadarboties ar vecākiem, kolēģiem, citiem speciālistiem un sabiedrību; • Prasme motivēt un vadīt audzēkņu darbu; • Prasme pētīt audzēkņu personību attīstību; • Prasme veicināt audzēkņu atbildību; • Prasme mācīt mācīties. • Prasme veikt pedagoģiskās darbības analīzi; • Prasme pilnveidot savu profesionālo meistarību • Prasme pamatot savu un respektēt citu viedokli; 	<p><u>Pirmsskolas izglītības skolotājam</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • prasme veicināt audzēkņa attīstību kopumā; • prasme palīdzēt audzēknim adaptēties jaunā sociālajā un lietu vidē, balstoties uz rotaļu kā pamatmetodi; • prasme saskatīt un izvērtēt katra audzēkņa individuālo attīstību, veicinot pozitīva “Es” tēla veidošanos; • prasme strādāt ar pirmsskolas izglītības iestādes dokumentāciju. <p><u>Pamatizglītības skolotājam</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • prasme veidot iespējas vērtību apguvei, pašizpaušmei un pašdisciplīnai; • prasme sniegt informāciju par profesijas un karjeras izvēles iespējām; • prasme palīdzēt audzēkņiem adaptēties jaunajā sociālajā vidē; • prasme noteikt audzēkņu dotības un veicināt talantu attīstību. <p><u>Vispārējās vidējās izglītības skolotājam</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • prasme veidot iespējas audzēkņu patstāvīgai darbībai; • prasme motivēt audzēkņus mūžizglītībai un apzinātai karjeras izvēlei; • prasme vadīt audzēkņu pētniecisko darbību; • prasme veicināt audzēkņu prasmi patstāvīgi izvērtēt problēmas un tās risināt.

	<ul style="list-style-type: none"> • Prasme informēt par sava darba rezultātiem; • Prasme izstrādāt radošus projektus, veikt pētniecisko darbību • Prasme izvērtēt audzēkņu personību izaugsmi; • Prasme novērtēt audzēkņu mācību sasniegumus; • Prasme attīstīt audzēkņu pašnovērtēšanas prasmes. 	<p><u>Profesionālās izglītības skolotājam</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • prasme sadarboties ar darba devējiem profesionālajā jomā; • prasme saistīt mācību procesa teorētisko un praktisko daļu, teoriju ar praktisko darbību nozarē; • prasme atsegt saikni starp karjeras izaugsmes iespējām un apgūstamo izglītības programmu izvēlētajā nozarē. <p><u>Interēšu izglītības skolotājam</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • prasme ieinteresēt savas kompetences jomā; • prasme atklāt un pilnveidot audzēkņu individuālās spējas un radošumu; • prasme palīdzēt audzēkņiem apgūt nacionālās kultūras vērtības un tradīcijas; • prasme palīdzēt bērnam nodrošināt emocionālo, intelektuālo, ētisko un estētisko labklājību. <p><u>Speciālās izglītības skolotājam</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • prasme adaptēt mācību programmas noteiktai audzēkņu grupai ar īpašām vajadzībām; • prasme atpazīt, novērot, pētīt audzēkņu attīstības traucējumu pedagoģiski psiholoģiskās izpausmes; • prasme veikt individuālo korekcijas darbu; • prasme izmantot alternatīvas komunikācijas līdzekļus; • prasme sekmēt sociālo un pedagoģisko integrāciju.
--	---	---

Zināšanas

Zināšanas	Zināšanu līmenis		
	Priekšstats	Izpratne	Lietošana
Valsts izglītības sistēmas un skolotāju darbību reglamentējošie dokumenti un darba likumdošana (LR un ES likumi, dokumenti un normatīvie akti)			
Bērnu tiesību aizsardzība			
Pedagoģija un psiholoģija <ul style="list-style-type: none"> • Mācīšanās un mācīšanas teorija un metodika • Audzināšanas darbība jeb klasvadība • Mācību organizācija (mācību metodes, mācību stunda, mācību programma) • Sasniegumu vērtēšana un pašnovērtējuma veikšana • Mācību vides organizācija • Saskarsmes un sadarbības veicināšana (sociālo attiecību veidošana) • Pedagoģisko pētījumu metodes • Psiholoģija (vispārīgā, attīstības, personības, sociālā) • Speciālā pedagoģija • Nozaru pedagoģija • Vecumposmu fizioloģija 			
Mācību priekšmetam atbilstošā zinātnes nozare <ul style="list-style-type: none"> • Mācību priekšmets • Mācību priekšmeta didaktika • Mācību satura integrācijas pamati 			
Valodas un komunikācija <ul style="list-style-type: none"> • Informācijas tehnoloģijas • Valsts valoda un svešvalodas • Saskarsmes psiholoģija 			
Sociālās zinības <ul style="list-style-type: none"> • Ētika 			
Izglītības vadība <ul style="list-style-type: none"> • Loģika • Kultūras vēsture • Vēsture • Filozofija • Ekonomikas pamati • Vides un veselības izglītība 			
Veselīgs dzīves veids <ul style="list-style-type: none"> • Sports • Veselīgs uzturs • Personīgā higiēna • Atkarību profilakse 			

Profesijas standarta darba grupas sastāvs:

- Tatjana Koķe, darba grupas vadītāja, LU Pedagoģijas un psiholoģijas institūts; profesore, Dr.hab.paed.;
- Oskars Zīds, LU Pedagoģijas un psiholoģijas fakultāte, asoc.prof.;
- Rudīte Andersone, Latvijas Pedagogu Dome, priekšsēdētāja vietniece; LU Pedagoģijas un psiholoģijas institūts, docente, Dr.paed;
- Jānis Čakste, Izglītības un zinātnes ministrija, Augstākās izglītības un zinātnes departaments, direktors;
- Brigita Preisa, Latvijas Izglītības Vadītāju Arodbiedrības locekle; Jelgavas vakara (maiņu) vidusskola, direktore;
- Elita Rītere, Rīgas Hanzas vidusskola, direktora vietniece;
- Ārija Bērziņa, Izglītības un zinātnes ministrija, Vispārējās izglītības departaments, Izglītības darbinieku nodaļas vadītāja.

Profesijas standarta eksperti:

- M.Apinis, Latvijas Izglītības un zinātnes darbinieku arodbiedrība, Izpildbiroja speciālists vispārējās izglītības jautājumos;
- J.Eglītis, Arodbiedrība „Latvijas izglītības vadītāju asociācija”;
- A.Bankavs, Latvijas Pedagogu dome;
- A.Freidenfelde, Rīgas Viegļās rūpniecības tehnikums, direktores vietniece mācību darbā.